

ЯКІСТЬ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.

ШЕЛЄМІНА Наталія¹, РЕКУН Євген², ЧВАНКІН Євген³

¹ Сумський державний університет
<https://orcid.org/0009-0003-2120-0159>

e-mail: biletskayanat@gmail.com

² Сумський державний університет
<https://orcid.org/0009-0004-0884-1418>

e-mail: rekunj@gmail.com

³ Сумський державний університет
<https://orcid.org/0009-0004-1915-885X>

e-mail: jakson377@gmail.com

Стаття присвячена дослідженню якості медичних послуг в Україні та її впливу на економічний розвиток. Метою є аналіз взаємозв'язку між витратами на охорону здоров'я, якістю медичних послуг та макроекономічними показниками, такими як ВВП, рівень витрат на охорону здоров'я у % до ВВП, та очікувана тривалість життя. Дослідження охоплює динаміку витрат на медицину, фінансову доступність послуг та взаємний вплив економічних показників на якість медичних послуг.

Результати показали, що високий рівень витрат населення на медичні послуги обмежує фінансову доступність медицини та негативно впливає на стан здоров'я населення. Незважаючи на зростання державних витрат на охорону здоров'я у 2020-2022 роках, очікувана тривалість життя знизилася, що вказує на неефективність використання коштів.

Стаття пропонує рекомендації щодо оптимізації фінансування охорони здоров'я та покращення фінансової доступності медичних послуг в Україні. Отримані результати сприятимуть розробці ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я та забезпеченню сталого економічного розвитку України.

Ключові слова: медичні послуги, економічний розвиток, система охорони здоров'я, якість медичної допомоги, медична реформа.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-41>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Останніми роками в Україні спостерігається значне зростання державних витрат на охорону здоров'я, особливо в період пандемії COVID-19, однак очікувана тривалість життя населення знизилася. Це викликає питання щодо ефективності використання коштів та їх впливу на якість медичних послуг. Незважаючи на збільшення державного фінансування, високий рівень витрат населення на медицину залишається незмінним, що свідчить про нерівність у доступі до медичних послуг та потребує детального аналізу.

Актуальність цього дослідження обумовлена необхідністю розробки ефективних підходів до фінансування охорони здоров'я, які б забезпечили належну якість медичних послуг та їх фінансову доступність для населення. Особливу увагу приділено аналізу взаємозв'язку між витратами на охорону здоров'я, якістю медичних послуг та макроекономічними показниками, такими як ВВП, очікувана тривалість життя.

Метою статті є визначення економічної ефективності витрат на охорону здоров'я, оцінка фінансової доступності медичних послуг та аналіз їх впливу на економічний розвиток України. У дослідженні використано комплексний підхід, який включає аналіз динаміки витрат на медицину, взаємний вплив економічних показників на якість медичних послуг та оцінку фінансового навантаження на населення.

Результати дослідження допоможуть виявити проблемні аспекти системи охорони здоров'я, запропонувати рекомендації щодо оптимізації фінансування та забезпечення якісної медичної допомоги, а також сприятимуть формуванню ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ТА ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Останні дослідження у сфері медичних послуг та економіки підтверджують тісний зв'язок між якістю охорони здоров'я та рівнем продуктивності праці. Дослідження показують, що наявність ефективної та якісної системи медичних послуг не лише зменшує рівень захворюваності, а й позитивно впливає на економічні показники країни. В цьому аналізі розглянуто останні наукові роботи, що висвітлюють цю проблематику, та узагальнено основні висновки.

Так, наприклад у статті Ndaguba & Hlotywa [1] автори проводять дослідження по впливу показника державних витрат на галузь охорони здоров'я та економічний розвиток Південної Африки у період 1996-2016 років. За результатами проведеної роботи автор робить висновки про те, що підвищення витрат на сферу охорони здоров'я позитивно впливає на рівень ВВП досліджуваної країни та, таким чином, сприяє підвищенню рівня життя населення. Також автор робить висновок, що фінансування сфери охорони здоров'я носить пріоритетний характер в державній фінансовій політиці. Також варто зазначити, що в статті також піднімаються теми зайнятості в сфері медицини та ефективний розподіл фінансування з оптимізацією витрат. Можна зробити висновок, що інвестиції в сферу медицини є фактором, який позитивно впливає на економічний розвиток країни при тому, що безробіття є одним із критичних факторів, що має вплив на економічну стабільність на макро рівні.

Дослідження Raghupathi & Raghupathi [2] також, як і автори Ndaguba & Hlotywa [1], виявляє позитивний кореляційний зв'язок між витратами на медицину на макро рівні та основними показниками економічного добробуту країни, як ВВП, дохід населення та продуктивність праці.

Автори проводять аналіз зв'язку між державними витратами на охорону здоров'я та економічною ефективністю у США. Однак, виходячи з того, що проведений аналіз був більш детальним та включав більше аспектів для аналізу, виявлено негативну кореляцію між обсягом медичних витрат та багатофакторною продуктивністю (MFP), що вирогідно, може вказувати на те, що не всі витрати однаково сприяють економічному зростанню країни.

Тож, в даному випадку маємо підтверджену автором гіпотезу про те, що валовий обсяг витрат на фінансування галузі охорони здоров'я позитивно впливає на економічну ефективність у вигляді показника ВВП та на продуктивність праці, але має негативний вплив на показник технологічної продуктивності з причини збільшення адміністративних витрат. Автори роблять висновки, що для запобігання негативних ефектів від збільшення фінансування, необхідно реформувати систему витрат, щоб підвищити рівень ефективності фінансування та звести до мінімуму відємний вплив на багатофакторну продуктивність.

Китай, одна з найшвидше зростаючий економік світу. Тож Автори Zhang, Zong & Xiao [3] провели дослідження впливу державних витрат на охорону здоров'я на економічне зростання в Китаї, використовуючи просторову модель Durbin (SDM) на основі панельних даних 31 провінції за період 2005-2017 років. Основною метою дослідження Автори Zhang, Zong & Xiao [3] визначили виявлення прямих та непрямих (просторових) ефектів витрат на медицину на економіку, враховуючи просторову кореляцію між регіонами. За результатами проведеного дослідження було зроблено висновок, що інвестиційні вливання в охорону здоров'я сприяють економічному зростанню, але їх ефективність залежить від регіональних умов. Цікаво, що найбільший економічний вплив витрати на медичну галузь мають у регіонах із порівняно нижчим рівнем розвитку. Тож, попри те, що збільшення інвестицій у систему охорони здоров'я може сприяти економічному підйому через підвищення ефективності функціонування людського капіталу, варто брати до уваги регіональну специфіку при розподілі державних медичних витрат та рівень розвитку регіону, особливо у великих країнах.

Подібних висновків дійшли Автори Zhang, Zong & Xiao [3], Bedir [4], Wahab, Kefeli & Hashim [5], Ye & Zhang [6], Erçelik [7], Udeorah & Obayori [8]. Існує тісний взаємозв'язок між витратами на сферу охорони здоров'я та економічним розвитком, що має причинно-наслідковий характер в обох напрямках. З одного боку, збільшення фінансування медичної галузі сприяє зміцненню здоров'я населення, що позитивно впливає на продуктивність праці та економічну активність. З іншого боку, стійке економічне зростання створює передумови для розширення бюджетних асигнувань на медичні послуги. Водночас ступінь цього впливу значною мірою визначається рівнем розвитку країни та особливостями її соціально-економічної політики. Інвестиції в медицину є важливим фактором довгострокового економічного піднесення, проте їх ефективність зазвичай проявляється не миттєво, а з певним часовим лагом. Основна проблема – неефективність управління та недостатність фінансування медичної сфери.

Щодо конкретних цифр, то в своїх дослідженнях:

- Автори Zhang, Zong & Xiao [3] зробили висновок про те, що кожен 1% зростання ВВП супроводжується 0.8-1.2% зростанням витрат на медицину.
- Автори Bedir [4] Кожен 1% зростання витрат на медицину збільшує ВВП на 0.6-0.9%
- Автори Erçelik [7] Кожен 1% зростання витрат на медицину підвищує ВВП на 0.5% у довгостроковій перспективі.

Щодо аналізу останніх досліджень щодо взаємного впливу показників якості медичної послуги та економічної ефективності від інвестицій в галузь охорони здоров'я, то вони підтверджують важливість якісних медичних послуг для економічного розвитку країни. Основний висновок, який випливає з аналізу наукових джерел, полягає в тому, що не тільки обсяг фінансування медичної галузі, але й ефективність його використання відіграє вирішальну роль у формуванні макроекономічних показників.

Так, дослідження Kozuń-Cieślak [9], яке порівнює дві основні моделі охорони здоров'я в Європі (Bismarck vs. Beveridge), підтверджує, що країни з вищим рівнем державного фінансування медицини демонструють більш стабільний економічний розвиток. При цьому ефективність витрат значною мірою залежить від оптимізації системи страхування та запровадження сучасних управлінських рішень.

Ще одним важливим але непопулярним до дослідження фактором є фінансова стабільність медичних установ, що прямо впливає на якість медичних послуг. Дослідження Bazzoli, Chen, Zhao & Lindrooth [10] доводить, що стабільне фінансування закладів охорони здоров'я призводить до зменшення рівня смертності, підвищення ефективності лікування та загального покращення стану здоров'я населення. Відсутність належного фінансування, навпаки, підвищує витрати через збільшення ускладнень та повторних госпіталізацій.

Аналіз також показує, що якісне медичне обслуговування позитивно впливає на фінансову ефективність ЗОЗ. Дослідження Alexander & Weiner [11] підтверджує, що покращення стандартів медичних послуг сприяє скороченню витрат на лікування ускладнень та підвищує загальну продуктивність системи охорони здоров'я. Впровадження сучасних стандартів управління, таких як цифровізація медичних процесів, дозволяє значно оптимізувати витрати та покращити якість послуг.

Нарешті, дослідження Wilkie & Young [12] доводить, що саме якість медичних послуг є більш значущим фактором економічного розвитку, ніж обсяг фінансування. Високі витрати на охорону здоров'я не обов'язково призводять до позитивних економічних ефектів, якщо не враховується ефективність розподілу ресурсів.

Таким чином, якість медичних послуг виступає фундаментальним чинником економічної ефективності системи охорони здоров'я. Аналіз досліджень підтверджує, що ефективність витрат у цій сфері визначається не лише їхнім абсолютним обсягом, а насамперед рівнем організації, доступності та ступенем впровадження інноваційних технологій. Високий рівень якості медичних послуг сприяє зниженню рівня захворюваності, підвищенню продуктивності праці та раціоналізації витрат на лікування, що в довгостроковій перспективі позитивно впливає на економічне зростання країни. Водночас неефективна система фінансування та надмірні адміністративні витрати можуть нівелювати цей ефект, знижуючи економічну віддачу від вкладених коштів. Виходячи з цього, реформування системи охорони здоров'я повинно бути спрямоване на підвищення якості медичних послуг через цифровізацію, технологічні інновації та вдосконалення професійної підготовки медичних кадрів, що є необхідною умовою забезпечення сталого економічного розвитку.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Медичні послуги — це не просто лікування хвороб, це фундамент, на якому будується здоров'я нації, її економічна стабільність і соціальний розвиток. Якість медичних послуг безпосередньо впливає на тривалість життя, продуктивність праці та загальний добробут населення. Але коли мова йде про Україну, ця тема стає надзвичайно актуальною і навіть болючою. Адже ми маємо справу з цілим комплексом невіршених проблем, які гальмують розвиток нашої медицини та знижують якість життя наших громадян.

Актуальність даного дослідження обумовлена тим, що ми живемо в умовах економічної нестабільності, яка викликана одразу кількома факторами: пандемією COVID-19, військовими діями та загальною економічною кризою. У такій ситуації важливо не просто збільшувати витрати на охорону здоров'я, але й робити це ефективно. Наше завдання — знайти способи підвищення якості медичних послуг, які дійсно працюватимуть в умовах обмежених фінансових ресурсів.

Зв'язок між динамікою ВВП та якістю медичних послуг залишається недостатньо вивченим. Ми спостерігаємо значні коливання ВВП в Україні, особливо в умовах війни та економічної кризи. Але постає питання - як ці коливання впливають на якість медичних послуг? Чи означає зростання ВВП автоматичне покращення якості медицини?

Проблема високої частки витрат населення на медичні послуги є надзвичайно актуальною для України. Це означає, що майже половину всіх витрат на охорону здоров'я люди оплачують з власних кишень. Така ситуація робить медицину фінансово недоступною для багатьох українців, особливо у кризовий час. Після 2020 року даних про частку витрат населення немає, що ускладнює аналіз ситуації.

У цій статті буде здійснено аналіз кількох ключових аспектів, з метою подолання наявних прогалин у знаннях:

1. Економічна ефективність витрат на охорону здоров'я. Ми проаналізуємо, як витрати на медицину впливають на якість послуг та тривалість життя. Особливу увагу буде приділено періоду 2020-2022 років, коли фінансування охорони здоров'я значно зросло.

2. Зв'язок між ВВП та якістю медичних послуг. Ми дослідимо, як коливання ВВП впливають на фінансування медицини та якість медичних послуг. Це допоможе зрозуміти, як забезпечити стабільність медичних послуг в умовах економічної нестабільності.

3. Фінансова доступність медичних послуг. Ми розглянемо, як висока частка витрат населення на медицину впливає на доступність медичних послуг та здоров'я населення. Також буде досліджено можливі способи зменшення фінансового тягаря для громадян.

Вивчення цих питань не лише допоможе зрозуміти стан медичної галузі в Україні, але й дасть можливість розробити практичні рекомендації для підвищення якості медичних послуг. У кінцевому підсумку це сприятиме покращенню здоров'я населення, підвищенню продуктивності праці та економічному зростанню України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження впливу якості медичних послуг на розвиток національної економіки України. У роботі особлива увага приділяється аналізу взаємозв'язку між основними показниками, такими як ВВП, очікувана тривалість життя, частка витрат населення на медичні послуги та рівень витрат на медицину у відсотках до ВВП. Дослідження спрямоване на визначення того, як зміни в якості медичних послуг впливають на економічну продуктивність, здоров'я населення та загальне економічне зростання країни.

Основні завдання дослідження:

1. Проаналізувати динаміку ВВП України у 2014-2024 роках та визначити її вплив на якість медичних послуг, враховуючи коливання обмінного курсу гривні до долара та економічні кризи, зокрема пандемію COVID-19 та військові дії.

2. Дослідити залежність між витратами на охорону здоров'я та очікуваною тривалістю життя. Особлива увага приділяється періоду 2020-2022 років, коли витрати значно зросли через пандемію, але не призвели до покращення тривалості життя, що вказує на можливу неефективність використання коштів.

3. Аналіз частки витрат населення на медичні послуги як індикатора фінансової доступності медичної допомоги. Дослідження вивчає вплив високих витрат населення на доступність медичних послуг, продуктивність праці та економічне зростання.

4. Оцінити ефективність державного фінансування охорони здоров'я та його вплив на якість медичних послуг в Україні. Дослідження спрямоване на виявлення проблем у розподілі бюджетних коштів, особливо під час кризи та пандемії, та надання рекомендацій щодо оптимізації витрат.

Очікувані результати:

1. Виявлення основних тенденцій у динаміці ВВП, витрат на охорону здоров'я, очікуваної тривалості життя в Україні.

2. Визначення основних проблем у фінансуванні охорони здоров'я в Україні та розробка рекомендацій щодо оптимізації витрат.

3. Надання практичних рекомендацій для реформування системи охорони здоров'я та підвищення якості медичних послуг в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Якість медичних послуг має безпосередній вплив на стан здоров'я населення, що, у свою чергу, визначає рівень продуктивності праці та загальну економічну активність. Здорове робоче сила є більш продуктивною, менш схильною до пропусків через хвороби та має вищий рівень мотивації, що сприяє зростанню валового внутрішнього продукту (ВВП).

Валовий внутрішній продукт (ВВП) є одним із ключових макроекономічних показників, який відображає загальний рівень економічного розвитку країни та визначає фінансові можливості для інвестування в систему охорони здоров'я. Динаміка ВВП напряму впливає на якість медичних послуг, адже більші обсяги фінансування дозволяють забезпечити сучасне обладнання, кваліфікований медичний персонал та доступ до ефективних ліків. Водночас, ВВП у гривнях демонструє динаміку внутрішнього економічного зростання, тоді як ВВП у доларах США відображає реальну купівельну спроможність і міжнародну конкурентоспроможність. Тому аналіз динаміки ВВП в обох валютах дозволяє комплексно оцінити економічний стан країни та визначити перспективи фінансування медичної галузі. Нижче наведена таблиця демонструє динаміку ВВП України за 2019-2023 роки в гривнях та доларах США, що дозволяє порівняти економічний розвиток в умовах коливання валютного курсу.

Таблиця1

Номінальний ВВП України (2019-2023)

Рік	ВВП (млн. грн.)	Зростання ВВП (%)	ВВП (млн. дол. США)	Зростання ВВП (%)
2019	3,974,564	–	153,781	–
2020	4,194,102	+5.5%	155,582	+1.2%
2021	5,459,574	+30.2%	199,770	+28.4%
2022	5,191,028	-4.9%	161,990	-18.9%
2023	6,537,825	+25.9%	178,760	+10.4%

Джерело Minfin [13]

На основі даних з таблиці нами було побудовано графік

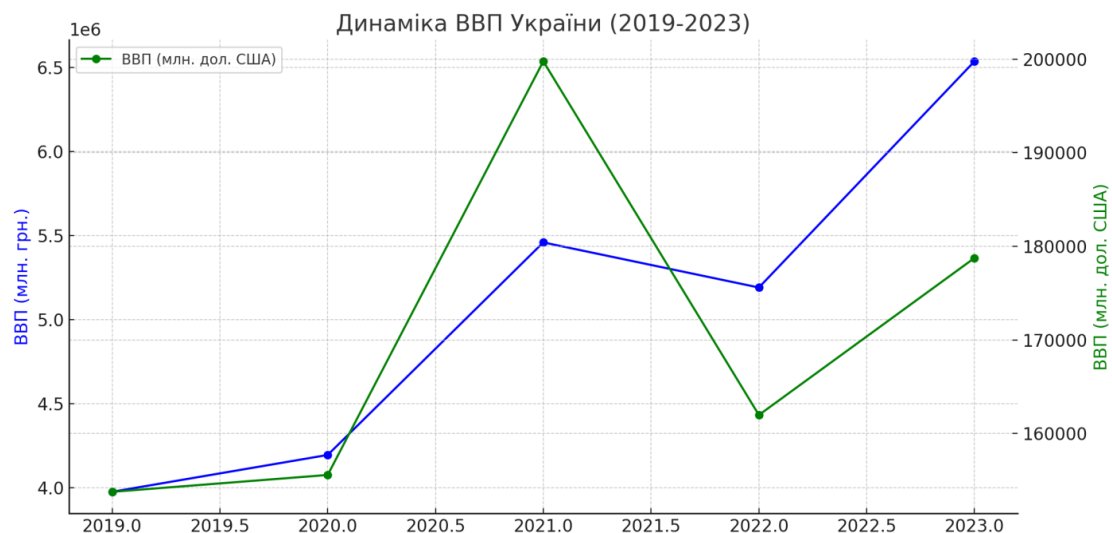

Рис.1. Динаміка ВВП України (2019-2023)

На основі даних Таблиці можемо зробити висновки щодо динаміки ВВП в гривнях та в доларах США.

Аналіз динаміки ВВП України за період 2019-2023 років свідчить про загальну тенденцію до зростання у гривневому еквіваленті, за винятком 2022 року, коли зафіксовано спад на 4.9% внаслідок військових дій. Вже у 2023 році ВВП зріс на 25.9%, що вказує на часткове економічне відновлення.

Водночас динаміка ВВП у доларах США демонструє значно скромніше зростання, що зумовлено коливанням обмінного курсу гривні до долара. Так, у 2020 році ВВП у гривнях збільшився на 5.5%, тоді як у доларах лише на 1.2%. Особливо відчутним вплив курсу став у 2022 році, коли ВВП у гривнях знизився на 4.9%, а у доларах — на 18.9%.

Таким чином, ВВП у доларах є більш чутливим до змін валютного курсу, що робить його доцільним показником для оцінки економічної стабільності та купівельної спроможності України. Це підкреслює важливість врахування валютних коливань при аналізі економічних показників і фінансової доступності медичних послуг.

З вищевикладеного аналізу можна зробити висновок, що тенденція в динаміці показників ВВП в національній валюті України та в доларах в 2022, 2023 роках вирівнялась та можемо очікувати, що за 2024 рік вона буде аналогічною. Тому, варто використовувати для аналізу дані ВВП в грошовій валюті України – гривні.

Щодо даних по сумі витрат на охорону здоров'я з бюджету, то маємо більш свіжі дані. Нами було взято дані з 2023 року, бо саме вони відображають стан фінансування галузі охорони здоров'я в воєнний час та саме з 2023 року реформа охорони здоров'я була значно розширена в сфері вторинної та третинної ланки ПМГ. Цифрові дані про витрати на охорону здоров'я та реалізацію ПМГ на 2023-2024 роки наведено нижче в таблиці.

Таблиця 2

Загальні державні витрати на охорону здоров'я та реалізація ПМГ (млрд грн)

Рік	Загальні державні витрати	Реалізація ПМГ	Централізована закупівля лікарських засобів	Спеціалізована медична допомога	Громадське здоров'я та заходи боротьби зі спалахами
2023	178.4	142.7	10.0	2.1	3.8
2024	203.4	158.8	12.1	2.1	4.9

Джерело Arteka.ua [15]

Аналіз динаміки державних витрат на охорону здоров'я в Україні показує стійку тенденцію до зростання. У 2023 році вони склали 178.4 млрд грн, а у 2024 році зросли до 203.4 млрд грн. Це свідчить про посилення уваги до медичної галузі з боку державної політики та пріоритетність фінансування охорони здоров'я.

Важливим напрямом фінансування є Програма медичних гарантій (ПМГ), обсяги якої також зростають: з 142.7 млрд грн у 2023 році до 158.8 млрд грн у 2024 році. Це сприяє покращенню доступності медичних послуг та підвищенню їх якості.

Централізована закупівля лікарських засобів залишається стабільно високою, зростаючи з 10.0 млрд грн у 2023 році до 12.1 млрд грн у 2024 році. Це може вказувати на розширення програм забезпечення пацієнтів життєво необхідними медикаментами та збільшення їх доступності.

Витрати на спеціалізовану медичну допомогу залишаються незмінними, складаючи 2.1 млрд грн у 2023 та 2024 роках. Це свідчить про стабільне фінансування цього сегменту медичної допомоги.

Водночас витрати на громадське здоров'я та профілактичні заходи зросли з 3.8 млрд грн у 2023 році до 4.9 млрд грн у 2024 році. Це може бути пов'язано з розширенням програм боротьби зі спалахами інфекційних захворювань та іншими ініціативами у сфері громадського здоров'я.

Узагальнені висновки можна представити наступним чином. Збільшення загальних витрат на охорону здоров'я свідчить про посилення фінансування медичної галузі, що потенційно може покращити якість медичних послуг, розвинути інфраструктуру та забезпечити ширший доступ до медичної допомоги.

Зростання фінансування за Програмою медичних гарантій (ПМГ) вказує на покращення стандартів медичного обслуговування, особливо у сфері первинної медичної допомоги та профілактичних заходів.

Подальший аналіз слід зосередити на оцінці ефективності використання бюджетних коштів та їх впливу на якість медичних послуг і стан здоров'я населення.

Одними із основних макроекономічних показників, які прямо корелюють з якістю медичних послуг є показники очікуваної тривалості життя, рівень витрат на охорону здоров'я у відсотках до ВВП.

Нажаль в сфері інформації по демографічних показниках маємо дані до 2021 року. Це зумовлено тим, що після початку повномасштабного вторгнення в Україну робота багатьох державних структур, відповідальних за збір та аналіз демографічних даних, зокрема Державної служби статистики України та Міністерства охорони здоров'я, була суттєво дестабілізована. Військові дії, обстріли, евакуація співробітників та відсутність доступу до деяких територій унеможливили систематичний збір інформації про народжуваність, смертність та інші демографічні показники.

Крім того, значна частина населення була змушена покинути країну або стати внутрішньо переміщеними особами. Близько 5 мільйонів українців виїхали за кордон, і відсутність повних даних про те, хто з них повернувся або залишився за межами України, ускладнює розрахунок

середньої тривалості життя. Міграційні процеси порушили звичні демографічні тренди, що не дозволяє використовувати стандартні методи розрахунку показників смертності та тривалості життя.

Воєнні дії призвели до значного зростання рівня смертності, особливо в регіонах, де проходили активні бойові дії. Сотні тисяч людей загинули, серед них як цивільні, так і військові. Проте точні дані про кількість жертв залишаються неповними або недоступними через неможливість збору інформації в умовах бойових дій та окупації деяких територій.

Тим не менше з початку роботи в напрямку реформування медичної сфери – з 2019 року ми можемо прослідкувати тенденцію та зробити аналіз взаємозв'язків макроекономічних показників, які є результатом рівня якості медичної допомоги в Україні.

Нижче наводимо дані щодо вищезгаданих показників.

Таблиця 3

Очікувана тривалість життя при народженні в Україні (2019-2021 роки)

Рік	Обидві статі (total)	Чоловіки (male)	Жінки (female)
2019	72.01	66.92	76.98
2020	71.14	66.40	76.20
2021	69.77	65.16	74.36

Джерело: Державна служба статистики України [16]

Аналіз динаміки очікуваної тривалості життя в Україні за період 2019-2021 років показує стійку тенденцію до зниження, що свідчить про погіршення стану здоров'я населення та зниження якості медичних послуг. У 2019 році середня очікувана тривалість життя становила 72.01 року, а у 2021 році – вже 69.77 року. Це свідчить про втрату майже двох років життя в середньому на людину за короткий проміжок часу. Найбільшого зниження зазнали чоловіки, тривалість життя яких зменшилася з 66.92 року у 2019 році до 65.16 року у 2021 році. Жінки, хоча й зберегли більшу тривалість життя, також зазнали скорочення – з 76.98 року до 74.36 року.

Основною причиною такого різкого зниження є вплив пандемії COVID-19, яка суттєво збільшила рівень смертності серед населення, особливо серед чоловіків, які є більш вразливою групою до ускладнень, пов'язаних з вірусом. Крім того, пандемія вплинула на загальну доступність медичних послуг в умовах недовільної готовності вітчизняної системи охорони здоров'я, яка тільки почала набирати обороти та розгортатися в умовах реформування, обмеживши можливість своєчасного лікування хронічних захворювань, профілактичних оглядів та планових операцій. Це стало однією з причин зниження тривалості життя.

Також варто звернути увагу на те, що навіть до пандемії COVID-19 в Україні спостерігався суттєвий розрив у тривалості життя між чоловіками та жінками. У 2019 році жінки жили в середньому на 10 років довше за чоловіків. Така ситуація може бути пов'язана з особливостями способу життя, шкідливими звичками, важкими умовами праці та обмеженим доступом до медичних послуг серед чоловіків.

Зниження очікуваної тривалості життя свідчить про погіршення якості медичних послуг, зниження доступності медичної допомоги та недостатнє державне фінансування охорони здоров'я. Це також вказує на необхідність перегляду державної політики у сфері охорони здоров'я з метою покращення профілактичної медицини, забезпечення доступності медичних послуг, особливо у сільських регіонах, та розвитку програм підтримки здоров'я чоловіків. Крім того, варто звернути увагу на сферу протидії епідемічним епізодам в умовах обмеженої інформації про природу та особливості захворювання.

Подальший аналіз варто спрямувати на оцінку впливу витрат на охорону здоров'я на тривалість життя та вивчення взаємозв'язку між тривалістю життя та економічними показниками, такими як ВВП та рівень витрат на охорону здоров'я. Це допоможе краще зрозуміти причини зниження тривалості життя та розробити ефективні стратегії покращення якості медичних послуг в Україні.

Для цього статистичні дані представимо в таблиці для подальшого аналізу.

Таблиця 4

**Очікувана тривалість життя, витрати на охорону здоров'я, ВВП та рівень смертності в Україні
(2014-2021 роки)**

Рік	Очікувана тривалість життя (роки)	Витрати на охорону здоров'я (млн грн)	Витрати на охорону здоров'я (% від ВВП)	Номінальний ВВП (млн грн)	Рівень смертності (на 1000 осіб)
2014	71.37	10,580	0.68%	1 566 728	10.8
2015	71.38	11,450	0.58%	1 979 458	11.0
2016	71.68	12,456	0.52%	2 383 182	11.4
2017	71.98	16,729	0.56%	2 982 920	11.1
2018	71.76	22,617	0.63%	3 558 706	10.8
2019	72.01	38,561	0.97%	3 974 564	10.7
2020	71.35	124,925	2.98%	4 194 102	10.3
2021	69.77	170,505	3.12%	5 459 574	9.4
2022	-	184,267	3.55%	5 191 028	-
2023	-	179,258	2.74%	6 537 825	-
2024	-	201,445	Н/Д	Н/Д	-

Джерело: Державна служба статистики України [16]

Аналіз даних про очікувану тривалість життя, витрати на охорону здоров'я, ВВП та рівень смертності в Україні за період 2014-2024 років дозволяє зробити кілька важливих висновків щодо якості медичної допомоги в країні. На основі оновлених даних про динаміку витрат на охорону здоров'я та їх частку у ВВП розглянемо детально основні показники, їх взаємозв'язок, а також обмеження аналізу та необхідність додаткових даних для більш глибокого дослідження.

Очікувана тривалість життя. У період з 2014 по 2019 роки в Україні спостерігалася поступове зростання очікуваної тривалості життя з 71.37 до 72.01 років, що свідчить про покращення умов життя та певну стабільність у доступі до медичних послуг. Однак у 2020-2021 роках цей показник суттєво знизився: до 71.35 року у 2020 році та до 69.77 року у 2021 році, що значною мірою пояснюється впливом пандемії COVID-19, яка підвищила рівень смертності та обмежила доступ до медичних послуг.

Особливо помітне зниження тривалості життя серед чоловіків, що вказує на їх більшу вразливість до наслідків пандемії та можливі обмеження у доступі до медичних послуг через специфіку соціально-психологічних факторів. Дані за 2022-2023 роки поки що відсутні, але зважаючи на економічні та соціальні виклики, існує ризик подальшого зниження показника.

Витрати на охорону здоров'я (% від ВВП). Аналіз динаміки витрат на охорону здоров'я в Україні за 2014-2024 роки демонструє кілька важливих тенденцій. У період з 2014 по 2019 роки частка витрат на охорону здоров'я залишалася низькою (0.52%-0.97% ВВП), що свідчить про недостатнє державне фінансування та обмежені можливості для покращення якості медичних послуг. Це негативно позначалося на доступності медичних послуг, розвитку медичної інфраструктури та забезпеченні необхідних ресурсів.

Різке зростання витрат на охорону здоров'я спостерігалася у 2020-2021 роках, коли частка досягла 2.98%-3.12% ВВП через необхідність боротьби з пандемією COVID-19. Проте, попри збільшення витрат, тривалість життя знизилася, що вказує на неефективне використання ресурсів або обмежену доступність медичних послуг через перевантаження системи охорони здоров'я.

У 2022 році витрати на охорону здоров'я досягли найвищого рівня за аналізований період (3.55% ВВП), що було обумовлено наслідками війни та пандемії. Однак у 2023 році частка витрат знизилася до 2.74% ВВП, що може вказувати на стабілізацію економіки або бюджетні обмеження. Таке зниження може негативно вплинути на якість медичних послуг, особливо в умовах відновлення після кризи.

ВВП та його вплив на якість медичних послуг. Аналіз динаміки ВВП України за 2014-2024 роки вказує на значні коливання, що безпосередньо впливають на фінансування охорони здоров'я та якість медичних послуг. ВВП у гривнях демонструє позитивну динаміку, за винятком 2022 року, коли відбулося падіння на -4.9% через військові дії. У 2023 році ВВП зріс на +25.9%, що може свідчити про початок економічного відновлення. Проте ВВП у доларах США демонструє значно меншу динаміку зростання, що зумовлено коливанням обмінного курсу гривні до долара. Це вказує на нестабільність національної валюти та обмежені можливості імпорту сучасного медичного обладнання та ліків, що негативно впливає на якість медичних послуг.

Рівень смертності. У період 2014-2021 років в Україні спостерігалася поступове зниження рівня смертності з 10.8 до 9.4 на 1000 осіб, що може свідчити про певне покращення профілактичної

медицини та підвищення якості медичних послуг. Проте пандемія COVID-19 у 2020-2021 роках порушила цю тенденцію, значно підвищивши рівень смертності. Зростання витрат на охорону здоров'я у цей період до 2.98%-3.12% ВВП було спрямоване на боротьбу з пандемією, але не призвело до покращення показників тривалості життя через надмірне навантаження на систему охорони здоров'я.

У 2022 році частка витрат на охорону здоров'я досягла рекордних 3.55% ВВП, проте рівень смертності залишився високим через кризу, викликану війною та обмеженим доступом до медичних послуг. У 2023 році зниження частки витрат до 2.74% ВВП може свідчити про стабілізацію ситуації, але водночас вказує на можливе скорочення доступності медичних послуг.

Висновки. Аналіз динаміки основних показників за період 2014-2024 років вказує на тісний взаємозв'язок між економічною стабільністю, обсягом фінансування охорони здоров'я та якістю медичних послуг в Україні. Зростання витрат на охорону здоров'я у 2020-2022 роках було реакцією на пандемію та кризу, проте не забезпечило покращення тривалості життя, що свідчить про неефективне використання ресурсів.

Для підвищення якості медичних послуг необхідно забезпечити стабільне фінансування медичної галузі на рівні не менше 3% ВВП, оптимізувати витрати, зосереджуючи увагу на профілактичній медицині та лікуванні хронічних захворювань, а також інвестувати в інфраструктуру та підготовку кадрів. Важливими кроками також є запровадження страхових медичних програм та забезпечення рівного доступу до медичних послуг, особливо у сільських регіонах та зонах, постраждалих від війни.

Загалом, забезпечення економічної стабільності та ефективне управління ресурсами в охороні здоров'я є ключовими факторами покращення якості медичних послуг в Україні та зниження рівня смертності.

Подальший аналіз якості медичних послуг в Україні потребує збору додаткових даних про ВВП за 2024 рік та структуру витрат на охорону здоров'я. Важливо детально розглянути розподіл коштів за категоріями, такими як профілактика, лікування хронічних захворювань та екстрена допомога, щоб оцінити ефективність їх використання та визначити пріоритети для подальшого фінансування.

Необхідно провести глибокий аналіз ефективності використання коштів у 2020-2024 роках, щоб визначити вплив зростаючих витрат на якість медичних послуг та рівень смертності, особливо в умовах пандемії та війни.

Важливо оцінити вплив економічної кризи та війни на доступність медичних послуг, забезпеченість обладнанням та медикаментами, а також на роботу медичного персоналу, приділяючи особливу увагу сільським регіонам та постраджалим зонам.

На основі отриманих даних потрібно розробити рекомендації для покращення якості медичних послуг, зокрема щодо зниження частки витрат населення, впровадження страхових медичних програм та оптимізації бюджетних витрат.

Також доцільно порівняти показники України з міжнародними стандартами, щоб виявити відхилення у фінансуванні та якості медичних послуг. Це допоможе визначити стратегічні напрями реформування системи охорони здоров'я з урахуванням досвіду розвинених країн та забезпечити сталий розвиток медичної галузі в Україні.

Частка витрат населення на медичне обслуговування в загальних витратах є одним із найважливіших показників, який відображає фінансову доступність медичних послуг та якість системи охорони здоров'я в цілому. Цей показник демонструє, яку частину всіх витрат на медичне обслуговування покриває саме населення зі своїх власних коштів, а не держава чи страхові програми. Висока частка витрат населення свідчить про недостатнє державне фінансування охорони здоров'я, що обмежує доступ до медичних послуг, особливо для малозабезпечених верств населення. Це негативно впливає на якість медичних послуг, оскільки люди відкладають або уникають звернень до лікаря через фінансові труднощі, що призводить до пізнього діагностування захворювань та ускладнень. Відповідно, низька фінансова доступність знижує продуктивність праці, очікувану тривалість життя та погіршує якість життя населення. Дані наведені в таблиці.

Аналіз частки витрат населення на медицину в Україні за період 2015-2020 років показує стабільно високий рівень, який коливався від 46.38% до 52.29%, із середнім значенням 48.98%. Це суттєво перевищує показники розвинених країн, де частка власних витрат населення на медицину становить 10-20% (OECD). Така ситуація свідчить про низьку фінансову доступність медичних послуг в Україні, що створює бар'єри для своєчасного отримання допомоги, особливо у сільських

регіонах. Це призводить до погіршення стану здоров'я населення, пізнього діагностування захворювань та розвитку хронічних ускладнень.

Зниження частки витрат населення у 2020 році до 46.38% можна пояснити збільшенням державного фінансування у зв'язку з пандемією COVID-19. Проте це зниження є незначним і не усуває загальної проблеми низької фінансової доступності медичних послуг.

Відсутність даних після 2020 року ускладнює подальший аналіз динаміки цього показника, оскільки на нього вплинули економічна криза, викликана війною, зміни в структурі державного фінансування та споживанні медичних послуг під час пандемії.

Таблиця 5.

**Частка витрат населення на медичне обслуговування в загальних витратах населення
(Україна, 2015-2020 роки)**

Рік	Частка витрат населення (%)
2015	48.78
2016	52.29
2017	47.45
2018	49.74
2019	49.22
2020	46.38
Середнє значення частки витрат населення за період 2015-2020 років	48.98

Джерело даних: Державна служба статистики України [17]

Частка витрат населення на медицину є важливим показником якості медичних послуг, оскільки відображає фінансову доступність та рівень державного фінансування. Високий рівень цього показника в Україні свідчить про обмежений доступ до медичних послуг, що негативно впливає на стан здоров'я населення. Для покращення ситуації необхідно забезпечити належний рівень державного фінансування, оптимізувати використання ресурсів та впровадити страхові програми, що сприятиме зниженню частки власних витрат населення та підвищенню якості медичних послуг.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Дослідження взаємозв'язку між якістю медичних послуг та економічним розвитком України за період 2014-2024 років виявило низку системних проблем, що стримують розвиток сфери охорони здоров'я та негативно впливають на якість медичних послуг. Аналіз показав, що обмежене фінансування, економічна нестабільність та висока частка власних витрат населення значно обмежують доступність та якість медичних послуг.

Витрати на охорону здоров'я. Попри зростання витрат на охорону здоров'я до 3.12% ВВП у 2020-2022 роках, очікувана тривалість життя знизилася, а рівень смертності залишився високим. Це вказує на неефективне використання ресурсів та обмежену спроможність системи охорони здоров'я забезпечити належну якість медичних послуг. Значна частина витрат була спрямована на боротьбу з COVID-19, що мало короткостроковий ефект без суттєвого покращення якості послуг.

ВВП та його вплив на якість медичних послуг. Коливання ВВП обмежують можливості держави фінансувати охорону здоров'я. Хоча у 2023 році ВВП зріс на 25.9%, реальна купівельна спроможність залишилася низькою через інфляцію та девальвацію гривні, що ускладнює закупівлю сучасного обладнання та медикаментів. Це безпосередньо впливає на якість медичних послуг.

Очікувана тривалість життя та рівень смертності. Зниження очікуваної тривалості життя у 2020-2021 роках відображає кризу в системі охорони здоров'я, спричинену пандемією COVID-19 та обмеженим доступом до медичних послуг. Рівень смертності знижувався до 2021 року, але внаслідок кризи, викликаної війною, ймовірно, зросте у 2022-2024 роках.

Частка витрат населення на медицину. Висока частка власних витрат населення на медицину (в середньому 48.98% за 2015-2020 роки) свідчить про низьку фінансову доступність медичних послуг, що обмежує доступ малозабезпечених верств населення до якісної медичної допомоги.

Рекомендації

1. Забезпечити стабільне фінансування охорони здоров'я на рівні не нижче 3% ВВП.

2. Впровадити страхові медичні програми для підвищення фінансової доступності послуг.
3. Оптимізувати витрати на охорону здоров'я за допомогою сучасних технологій.
4. Розвивати профілактичну медицину для зниження рівня захворюваності.
5. Порівняти показники України з міжнародними стандартами для визначення стратегій покращення якості медичних послуг.

Узагальнюючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що обмежене фінансування, економічна нестабільність та висока частка власних витрат населення негативно впливають на якість медичних послуг в Україні. Для покращення ситуації необхідно забезпечити стабільне державне фінансування, впровадити страхові програми та оптимізувати управління ресурсами. Це зменшить фінансове навантаження на населення та сприятиме підвищенню якості медичних послуг в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ndaguba, E. A., & Hlotywa, A. (2021). *Public health expenditure and economic development: The case of South Africa between 1996 and 2016*. Cogent Economics & Finance. <https://doi.org/10.1080/23322039.2021.1905932>
2. Raghupathi, V., & Raghupathi, W. (2020). *Healthcare expenditure and economic performance: Insights from the United States data*. Frontiers in Public Health, 8, 156. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.00156>
3. Zhang, X., Zong, G., & Xiao, D. (2020). *Effects of government healthcare expenditure on economic growth based on spatial Durbin model: Evidence from China*. Iranian Journal of Public Health
4. Bedir, S. (2016). *Healthcare expenditure and economic growth in developing countries*. Advances in Economics and Business, 4(2), 76-86. <https://doi.org/10.13189/aeb.2016.040202>
5. Wahab, A. A. O., Kefeli, Z., & Hashim, N. (2018). *Investigating the dynamic effect of healthcare and education expenditure on economic growth in OIC countries*. Munich Personal RePEc Archive (MPRA), Paper No. 90338. Available at: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/90338/>
6. Ye, L., & Zhang, X. (2018). *Nonlinear Granger causality between healthcare expenditure and economic growth in the OECD and major developing countries*. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(9), 1953. <https://doi.org/10.3390/ijerph15091953>
7. Erçelik, G. (2018). *The relationship between health expenditure and economic growth in Turkey from 1980 to 2015*. Journal of Politics, Economy and Management, 1(1), 1-8.
8. Udeorah, S. A. F., & Obayori, J. B. (2018). *Health care expenditure and economic growth in Nigeria*. International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS), 2(3).
9. Kozuń-Cieślak, G. (2020). *Healthcare Systems and Economic Performance: Bismarck vs. Beveridge Models in European Countries*. Society and Economy, 70(1), 1-18. <https://akjournals.com/view/journals/032/70/1/article-p1.xml>
10. Bazzoli, G. J., Chen, H. F., Zhao, M., & Lindrooth, R. C. (2008). *Hospital financial condition and the quality of patient care*. Health Economics, 17(8), 977-995. <https://doi.org/10.1002/hec.1311>
11. Alexander, J. A., & Weiner, B. J. (2006). *The impact of hospital quality on financial performance*. Medical Care Research and Review, 63(1), 87-109. https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/55840/401_ftp.pdf
12. Wilkie, J., & Young, L. (2009). *The economic benefits of improving healthcare quality*. Economic Roundup Issue 1, 61-74. Australian Treasury. https://treasury.gov.au/sites/default/files/2019-03/ER_Issue_1_2009_Combined.pdf#page=61
13. Minfin. (2023). ВВП України за 2023 рік. Index Minfin. Отримано з <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2023/>
14. DW. (2017, 9 листопада). Найбільше на охорону здоров'я серед країн ОЕСР витрачають США – звіт. Deutsche Welle. Отримано з <https://www.dw.com/uk/>
15. Apteka.ua. (2023). Загальні державні витрати на охорону здоров'я в Україні (2023-2025 роки). Apteka.ua. Отримано з <https://www.apteka.ua/article/708401>
16. Державна служба статистики України. (n.d.). Народжуваність і смертність (на 1000 осіб населення). Державна служба статистики України. Отримано з http://db.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/view.asp?ma=000_0301
17. Державна служба статистики України. (2023). Частка витрат населення в загальних витратах. SDG Indicators. Отримано з <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/3-9-1/>

REFERENCES:

1. Ndaguba, E. A., & Hlotywa, A. (2021). *Public health expenditure and economic development: The case of South Africa between 1996 and 2016*. Cogent Economics & Finance. <https://doi.org/10.1080/23322039.2021.1905932>
2. Raghupathi, V., & Raghupathi, W. (2020). *Healthcare expenditure and economic performance: Insights from the United States data*. Frontiers in Public Health, 8, 156. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.00156>
3. Zhang, X., Zong, G., & Xiao, D. (2020). *Effects of government healthcare expenditure on economic growth based on spatial Durbin model: Evidence from China*. Iranian Journal of Public Health
4. Bedir, S. (2016). *Healthcare expenditure and economic growth in developing countries*. Advances in Economics and Business, 4(2), 76-86. <https://doi.org/10.13189/aeb.2016.040202>
5. Wahab, A. A. O., Kefeli, Z., & Hashim, N. (2018). *Investigating the dynamic effect of healthcare and education expenditure on economic growth in OIC countries*. Munich Personal RePEc Archive (MPRA), Paper No. 90338. Available at: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/90338/>
6. Ye, L., & Zhang, X. (2018). *Nonlinear Granger causality between healthcare expenditure and economic growth in the OECD and major developing countries*. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(9), 1953. <https://doi.org/10.3390/ijerph15091953>
7. Erçelik, G. (2018). *The relationship between health expenditure and economic growth in Turkey from 1980 to 2015*. Journal of Politics, Economy and Management, 1(1), 1-8.
8. Udeorah, S. A. F., & Obayori, J. B. (2018). *Health care expenditure and economic growth in Nigeria*. International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS), 2(3).
9. Kozuń-Cieślak, G. (2020). *Healthcare Systems and Economic Performance: Bismarck vs. Beveridge Models in European Countries*. Society and Economy, 70(1), 1-18. <https://akjournals.com/view/journals/032/70/1/article-p1.xml>
10. Bazzoli, G. J., Chen, H. F., Zhao, M., & Lindrooth, R. C. (2008). *Hospital financial condition and the quality of patient care*. Health Economics, 17(8), 977-995. <https://doi.org/10.1002/hec.1311>
11. Alexander, J. A., & Weiner, B. J. (2006). *The impact of hospital quality on financial performance*. Medical Care Research and Review, 63(1), 87-109. https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/55840/401_ftp.pdf
12. Wilkie, J., & Young, L. (2009). *The economic benefits of improving healthcare quality*. Economic Roundup Issue 1, 61-74. Australian Treasury. https://treasury.gov.au/sites/default/files/2019-03/ER_Issue_1_2009_Combined.pdf#page=61
13. Minfin. (2023). *VVP Ukrainy za 2023 rik. Index Minfin. Otrymano z* <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2023/>
14. DW. (2017, 9 lystopada). *Naibilshie na okhoronu zdorov'ya sered krain OESR vytrachaiut SSHa – zvit*. Deutsche Welle. Otrymano z <https://www.dw.com/uk/>
15. Apteka.ua. (2023). *Zahalni derzhavni vytraty na okhoronu zdorov'ya v Ukraini (2023-2025 roky)*. Apteka.ua. Otrymano z <https://www.apteka.ua/article/708401>
16. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (n.d.). *Narodzhuvanist i smertnist (na 1000 osib naselennia)*. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Otrymano z http://db.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/view.asp?ma=000_0301
17. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2023). *Chastka vytrat naselennia v zahalnykh vytratakh*. SDG Indicators. Otrymano z <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/3-9-1/>

THE QUALITY OF MEDICAL SERVICES IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

SHELIEMINA Nataliia, REKUN Ievgen, CHVANKIN Yevhen
Sumy State University

The article explores the quality of healthcare services in Ukraine and its impact on economic development. The aim is to analyze the relationship between healthcare expenditures, the quality of medical services, and macroeconomic indicators such as GDP, the level of spending on health care as a percentage of GDP, and life expectancy. The study examines the dynamics of healthcare spending, financial accessibility of services, and the mutual influence of economic indicators on the quality of healthcare, providing a comprehensive assessment of the healthcare system's efficiency and sustainability.

A key focus of the research is on the structure of healthcare financing, including public and private expenditures, and the role of out-of-pocket payments in shaping access to medical services. The analysis highlights that a high share of direct household spending on healthcare creates financial barriers for a significant portion of the population, leading to disparities in access to medical services and worsening public health outcomes. The study also considers the impact of healthcare funding reforms, assessing whether recent policy changes have led to improvements in service delivery and overall health indicators.

The results show that despite an increase in public health expenditures in 2020–2022, life expectancy in Ukraine declined, suggesting inefficiencies in the allocation of resources and the need for further systemic reforms. The findings underscore the importance of optimizing healthcare funding mechanisms to enhance financial accessibility and ensure more equitable distribution of resources.

The article provides practical recommendations for improving healthcare financing, increasing the efficiency of resource allocation, and strengthening financial protection for the population. The proposed measures aim to enhance the quality of healthcare services, reduce disparities in access, and support the development of a sustainable and inclusive healthcare system. These insights contribute to the formulation of effective public health policies and the promotion of long-term economic stability and growth in Ukraine.

Keywords: medical services, economic development, health care system, quality of medical care, medical reform.